

Erfgoedpartners

Jaarplan 2019

Inhoudsopgave

Inleiding.....	2
Vertegenwoordiging.....	3
Kerntaken.....	4
Musea.....	4
Molens.....	8
Orgels.....	10
Erfgoededucatie.....	12
Erfgoedbreed.....	14
Archeologie en publiek.....	17
Aanvullende taken.....	18
Interne organisatie.....	19
Risicoparagraaf.....	20
Begroting.....	21
Toelichting op de begroting.....	22

Inleiding

De stad en de provincie Groningen staan steeds beter op de nationale en internationale kaart. Dat komt niet alleen door een spraakmakende stad, maar zeker ook door een ambitieuze provincie die werk maakt van alle mogelijkheden die voorhanden zijn. Kennis, cultuur en landschap vormen daarbij het grootste kapitaal. Groningen is uniek en heeft een eigen stoere uitstraling waarbij mensen en organisaties vaak de aandacht trekken door authenticiteit. Er is veel mogelijk en er wordt veel samengewerkt vanuit één grote kracht die tevens ook de grote zwakte is: kleinschaligheid.

Dit leidt tot een grote rijkdom aan culturele initiatieven en een grote inzet van de bevolking om erfgoed in stand te houden. Maar vanuit relatief kleine organisaties valt het niet mee om kennis op peil te houden, financiering te vinden en de verschillende doelgroepen te benaderen.

Erfgoedpartners wil als provinciale steuninstelling steun bieden om ambities te realiseren. Dankzij onze ondersteuning kunnen ambitie en kleinschaligheid goed samengaan.

Vanuit de opdracht van de Provincie Groningen werkt Erfgoedpartners aan drie strategische lijnen.

Lijn 1: Het verhaal van Groningen, waarbij Erfgoed en collecties in samenhang worden gepresenteerd

De komende jaren zal de grootste nadruk liggen op de digitalisering van collecties, omdat de digitale wereld steeds belangrijker wordt voor het bereiken van mensen. Zeker op het gebied van digitalisering is het belangrijk om op een eenduidige manier te werken zodat verschillende systemen en portals informatie uit kunnen wisselen. We werken samen binnen het Nationaal Netwerk Digitaal Erfgoed zodat bijvoorbeeld de historische ijsmachine van Boerderijmuseum Duurswold zichtbaar wordt in de nationale collectie naast objecten uit het Rijksmuseum. Ook vinden wij het belangrijk dat informatie en afbeeldingen zoveel mogelijk rechtstreeks beschikbaar zijn zodat collecties op veel verschillende manieren voor het publiek zichtbaar kunnen worden.

1Foto: Anton Tiktak/Arte del Norte

We werken samen met de stichting De Verhalen van Groningen om samen met de erfgoedinstellingen door Groningen belangrijke onderwerpen zichtbaar te maken. Komend jaar zullen we actief bijdragen aan de herdenking van 100 jaar vrouwenkiesrecht. Daarnaast zullen we het belang van de Groninger orgel- en muziekcultuur breed zichtbaar maken.

Erfgoedpartners heeft kennis van museale collecties en is op de hoogte van de deskundigheid die in de erfgoedinstellingen aanwezig is. Hiermee kunnen wij de gastconservatoren die worden aangesteld informeren en faciliteren.

Lijn 2: Sterke basis en ruimte voor vernieuwing

In de afgelopen jaren heeft Erfgoedpartners sterk ingezet op vernieuwende projecten. Hierboven is de digitalisering al genoemd. We hebben gekozen voor publieksgerichte digitalisering waarbij één object een deelcollectie van een museum representeert. Tekst en beeld zijn van hoge kwaliteit en vrij van rechten beschikbaar. Dit in tegenstelling tot een digitaliseringsproces waarbij zoveel mogelijk objecten op internet zichtbaar worden.

De Noordelijke Lustwarande is een vernieuwend project waarin de drie noordelijke provincies en Noord-Duitsland samen de rijkdom aan historisch groen zichtbaar willen maken. Erfgoedpartners

treedt op als penvoerder van dit project. Het verbinden van historisch groen aan toerisme en het gemeenschappelijk presenteren is een formule die succesvol lijkt en in 2019 verder wordt uitgewerkt.

Voor de molens is in 2018 een werkwijze ontwikkeld waarbij moleneigenaren meer betrokken raken bij de bouwgeschiedenis van hun eigen molens. Hierdoor kunnen er beter gefundeerde opdrachten gegeven worden voor grootonderhoud en restauraties.

Deze werkwijze wordt onder de naam Ken je Eigen Molen ontwikkeld in samenspraak met De Hollandsche Molen en de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed zodat mogelijk een landelijke uitrol plaats kan vinden.

Een dergelijk innovatief concept wordt ook voor de begraafplaatsen ontwikkeld samen met de steunpunten monumentenzorg in de drie noordelijke provincies. Ook hier worden eigenaren betrokken bij het onderzoeken en waarderen van het erfgoed dat zij beheren. Hierdoor zullen zij beter in staat zijn om beheer- en exploitatieplannen voor de toekomst te bedenken.

Lijn 5: Samenleven met cultuur

Als je in Groningen woont, leef je automatisch samen met cultuur. Maar door mijnbouwschade en de leegloop van het platteland staat de beleving hiervan onder druk. Binnen de Gemeenschappelijke Agenda wil Erfgoedpartners zich samen met de andere steuninstellingen sterk maken om de culturele voorzieningen in Groningen bereikbaar te houden voor inwoners van stad en provincie. Door de gemeentelijke herindeling worden gemeenten ook steeds meer partners in dit proces. Samen met gemeenten en provincie willen we werken aan een goed netwerk van culturele voorzieningen en een goede ondersteuning van de erfgoedinstellingen.

Erfgoedpartners vindt het belangrijk dat mensen die zich met erfgoed verbonden voelen zoveel mogelijk worden ondersteund om dit erfgoed zelf in stand te houden of te presenteren. Wij bieden advies en ondersteuning op het gebied van deskundigheid, financiering en bestuur. Het is waardevol dat Groningen organisaties kent zoals de Stichting Oude Groninger Kerken, Het Groninger Landschap of het Groninger Monumentenfonds die het beheer van monumenten op zich kunnen nemen als het lokale draagvlak is weggefallen. Zolang dit niet het geval is, zijn wij er voorstander van dat het eigendom van monumenten en collecties zoveel mogelijk lokaal is belegd.

Vertegenwoordiging

Medewerkers van Erfgoedpartners wonen regelmatig (platform)bijeenkomsten in het land bij. Zo blijven ze op de hoogte van belangrijke ontwikkelingen die zij kunnen uitwisselen met erfgoedinstellingen in Groningen. Er zijn derhalve contacten met het STEK (Stichting Erfgoed Kennis) en het erfgoededucatie overleg. Erfgoedpartners is vertegenwoordigd in OPEN (Overleg Provinciale Erfgoedinstellingen Nederland) en LCM (Landelijk Contact voor Museumconsulenten). Ook leveren wij een lid voor de Raad van Advies van de Verhalen van Groningen. Erfgoedpartners vertegenwoordigt de Groninger molenwereld twee keer per jaar in de Molenadviesraad van De Hollandsche Molen. Daarnaast wordt deelgenomen aan het Erfgoedberaad bij Libau, waar wordt gesproken over aardbevingsschade, herstel en herbestemming. Erfgoedpartners is vertegenwoordigd in de commissie herbestemming monumenten van Libau.

Kerntaken:

Musea

De provincie Groningen kent vooral kleine en middelgrote musea die voor een groot deel door enthousiaste vrijwilligers gerund worden. Deze medewerkers zorgen er bijvoorbeeld voor dat lokale geschiedenis en erfgoed toegankelijk is voor belangstellenden, van jong tot oud. Erfgoedpartners ondersteunt betaalde en vrijwillige medewerkers in het uitvoeren van hun taken, van behoud en beheer tot digitalisering.

Van de bij Erfgoedpartners aangesloten instellingen ontvangen 14 musea provinciale subsidie¹, 4 gemeentelijke subsidie en worden 3 musea op een andere manier gefinancierd. Ook zijn 4 collectie-beherende instellingen, 25 vrijwilligersmusea en 6 overige organisaties bij ons aangesloten. Zie voor onze kengetallen de bijlage.

Onze ondersteuning van musea is in te delen in twee onderwerpen: behoud en beheer, en publiek. De twee vullen elkaar aan. Om het publiek iets te kunnen laten zien, is het belangrijk dat collecties goed beheerd en gerestaureerd worden. Aan de andere kant heeft dat bewaren alleen zin als mensen de collectie ook kunnen zien en ervaren.

Cursussen

Om (vrijwillige) medewerkers van musea en andere instellingen te ondersteunen, organiseert Erfgoedpartners cursussen over diverse onderwerpen. Er wordt elk jaar een open uitnodiging met het cursusaanbod aan alle instellingen verstuurd. Vervolgens worden cursussen georganiseerd op basis van de vraag van instellingen. Deze vraag kan ook buiten het standaardaanbod liggen. De inhoud en vorm van cursussen wordt afgestemd met instellingen: een cursus kan in-company georganiseerd worden, voor medewerkers van één instelling, of bij Erfgoedpartners in huis voor medewerkers van verschillende instellingen.

De cursussen die wij aanbieden zijn basiscursussen voor alle facetten van het werken in erfgoedinstellingen: van een cursus vrijwilligersmanagement tot een introductiecursus voor nieuwe bestuursleden, en van het hanteren van objecten tot het rondleiden van kinderen. Speciale aandacht is er dit jaar voor digitalisering. In aansluiting op de resultaten van fase drie van het Digitaal Museum zullen wij cursussen, workshops en informatiesessies organiseren. Een deel van onze cursussen is vooral gericht op musea, de andere cursussen bieden wij aan aan alle Groninger erfgoedinstellingen, van orgel tot museum.

Cursussen voor gevorderden worden vaak landelijk aangeboden via de Museumvereniging en de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. Wij nemen als lid van het Landelijk Contact Museumconsulenten deel aan een inventarisatie en nieuwe invulling van het landelijke cursusaanbod. Er is een ontwikkeling naar kortere cursussen en workshops met minder contacturen, en meer digitale overdracht. We kijken waar onze cursussen zich onderscheiden van informatie die al digitaal beschikbaar is, en hoe we zelf digitaal meer aan kunnen bieden. Ons team collectie

¹ Museum De Buitenplaats in Eelde ontvangt subsidie van de provincie Drenthe.

onderzoekt hoe we via onze website praktische informatie beschikbaar kunnen stellen, bijvoorbeeld in de vorm van filmpjes.

Platforms

Voor medewerkers van musea organiseren wij twee verschillende platforms. Deze platforms zijn een plek waar medewerkers van verschillende musea elkaar kunnen ontmoeten, netwerken en ervaringen uitwisselen. Het platform Directeuren is een goede plek om te overleggen over beleidsontwikkeling en strategie. Bij het platform Collecties staan collectiebeleid, de bijbehorende problematiek en de digitalisering van collecties vaak centraal. Beide platforms worden in 2019 twee keer georganiseerd.

Kijkje in de Keuken

Erfgoedpartners organiseert minimaal eens per jaar Kijkje in de Keuken. Dit is een bijeenkomst van een dag waarbij de deelnemers een 'kijkje in de keuken' krijgen bij een collega-instelling. Ook zijn er lezingen over een thema dat op dat moment speelt, bijvoorbeeld op het gebied van behoud en beheer, publiek of digitalisering, en is er ruimte voor ontmoeting en netwerken.

Advisering

Regelmatig benaderen musea Erfgoedpartners met vragen. Veel vragen kunnen direct beantwoord worden. Waar nodig verwijzen we door naar

informatie die al digitaal beschikbaar is, of naar andere instellingen waar kennis en ervaring over het betreffende onderwerp aanwezig is. Soms is een uitgebreider adviestraject nodig of is er een calamiteit die meer aandacht vraagt. Dankzij onze jarenlange ervaring kunnen wij instellingen persoonlijk begeleiden, bijvoorbeeld op het gebied van interne organisatie of het aanvragen van subsidies. Ook bij praktische zaken, zoals schade aan objecten, geven onze consultants advies.

Collectiewacht

Het behoud en beheer van collecties is voor musea een belangrijke taak, die vaak niet genoeg aandacht krijgt omdat ook de publiekscant veel aandacht vraagt. Daarom heeft Erfgoedpartners een aantal jaren geleden een pilot rond de Collectiewacht ontwikkeld. Binnen dit project werd een logboek gemaakt voor structureel behoud en beheer in musea. Vanaf 2019 willen we op basis van deze ervaringen jaarlijks twee bijeenkomsten organiseren. Dit is niet alleen voor kleine musea relevant, maar ook voor grotere musea.

Digitaal Museum

Het project Digitaal Museum heeft geleid tot de website www.collectiegroningen.nl die in 2018 feestelijk werd gelanceerd. Dit project is een samenwerkingsproject tussen alle musea en collectie behorende instellingen in Groningen. In dit digitale museum worden de collecties van de Groningse musea zichtbaar. Zo weet het publiek wat er allemaal in de musea te vinden is, en welke verhalen er achter de objecten zitten.

De eerste fase van het Digitaal Museum waarin alle musea een top 10 aan objecten konden laten digitaliseren heeft in 2018 een vervolg gekregen. In de tweede fase worden nog eens 250 objecten gedigitaliseerd. Deze worden echter niet uitgezocht per instelling, maar op hun belang binnen de geschiedenis en cultuur van de provincie Groningen. Kortom, in fase twee worden de eventuele

hiaten in de Collectie Groningen opgevuld zodat de website een goede afspiegeling is van de provincie.

Fase een en twee leveren een mooie website op, waarop bezoekers een goede en toegankelijke impressie krijgen van Groningen en wat er in Groningen te vinden is. Maar digitalisering is meer dan het maken van een website. Ook op het gebied van onder andere infrastructuur, collectieregistratie, behoud en beheer, publiek, bedrijfsvoering en financiën kunnen instellingen digitale hulpmiddelen inzetten. De inzet hiervan is niet alleen efficiënt, maar vooral ook noodzakelijk omdat steeds meer communicatie digitaal verloopt. In fase drie van het Digitaal Museum gaan culturele instellingen daarom investeren in hun digitale kennis.

Aan de hand van een 'starterskit' bestaande uit een digitaliseringscan en advies kunnen erfgoedinstellingen zelf inventariseren over welke mogelijkheden zij nu al beschikken en wat zij in de toekomst zouden willen. Een digitale adviseur adviseert over de mogelijke vervolgstappen. Uitgangspunt is dat er door het maken van de scan geïnvesteerd kan worden in waar de individuele instelling behoefte aan heeft. Dat kan zijn een subsidieaanvraag passend bij de eigen digitaliseringsbehoefte, een coachingstraject dat leidt tot een digitaliseringsplan voor de instelling, of deelname aan cursussen bij Erfgoedpartners over bijvoorbeeld collectieregistratie in Adlib, collectiefotografie, publieksapplicaties of sociale media en publieksbereik. Een deel van deze cursussen is vooral voor musea relevant, maar de meeste cursussen kunnen ook voor andere erfgoedinstellingen ingezet worden.

Reizend Erfgoed

Het project Reizend Erfgoed is het vervolg op Erfgoed op Stee waarmee wij in het voorjaar van 2018 proefdraaiden tijdens de door Vrijdag georganiseerde actiemaand Kunst op Stee. Erfgoedinstellingen bezoeken oudere bewoners in een zorginstelling die niet meer in staat zijn om zelf een museum te bezoeken. De vrijwilligers van de erfgoedinstelling nemen tien objecten mee en vertellen hierover. Het zijn objecten die de ouderen mogen aanraken en vasthouden. Dit stimuleert zintuigen en gevoelens van deelnemers en is een bron voor gesprekken. De erfgoedinstellingen laten zo een nieuw publiek kennismaken met objecten uit hun collectie.

Zorg- en erfgoedinstellingen zijn na de eerste bijeenkomsten enthousiast over het concept. De wisselwerking tussen de twee sectoren bevalt goed en voorziet in een behoefte, voortkomend uit actuele bredere denkbeelden over kwaliteit en zorg en het betrekken van nieuwe doelgroepen bij cultuur. In 2019 willen we het project Reizend Erfgoed ontwikkelen tot een activiteit die op eigen benen kan staan.

Behoeftedonderzoek

In 2018 zijn wij gestart met een behoeftedonderzoek bij de bij ons aangesloten musea. Alle instellingen worden persoonlijk bezocht om zo een goed beeld te krijgen van wat er bij hen speelt. In 2019 zal dit onderzoek voortgezet worden. Tijdens de gesprekken komt bijvoorbeeld het cursusaanbod ter sprake; voldoen de opzet en onderwerpen aan de behoefte van de musea?

Op dit moment kan al een voorzichtige conclusie getrokken worden. In een periode waarin er door de overheid en de fondsen veel initiatief gevraagd wordt van erfgoedinstellingen, geven veel musea aan dat zij juist meer behoefte hebben aan ondersteuning. Voor het zelf initiëren van projecten en samenwerkingen ontbreekt het bij instellingen vaak aan mankracht en tijd. Musea geven aan dat zij behoefte hebben aan een steunfunctie die in overleg met hen het voortouw neemt.

Ook valt op dat musea worstelen met vrijwilligersbeleid. In 2019 willen wij een bijeenkomst organiseren over dit onderwerp. Vragen die aan de orde komen zijn: Hoe kan met het vrijwilligersbeleid ingespeeld worden op nieuwe ontwikkelingen? Hoe kun je het beste vrijwilligers werven én vasthouden? Omdat dit vraagstuk ook in andere erfgoedsectoren speelt, kan deze bijeenkomst ook interessant zijn voor bijvoorbeeld molen- en orgelorganisaties.

Museummagazine

Voor het samenstellen van het tweetalige Museummagazine werkt Erfgoedpartners samen met organisaties in Noord-Nederland en Noord-Duitsland. Het magazine bevat een overzicht van bijna alle musea in Friesland, Drenthe, Groningen, Ostfriesland, Oldenburgerland, Stade en Emsland. Het wordt over Noord-Nederland en Noord-Duitsland verspreid in een oplage van 75.000 exemplaren.

Maand van de Geschiedenis

Erfgoedpartners is in de provincie Groningen contactpersoon voor de landelijke organisatie van de Maand van de Geschiedenis. Tijdens de Dag van de Groninger Geschiedenis is Erfgoedpartners aanwezig op de themamarkt bij de Groninger Archieven om informatie te geven.

Molens

Molens zijn een belangrijk onderdeel van het Groninger landschap en onderdeel van de rijke Groninger cultuurhistorie. Het merendeel van de molens in de provincie staat er goed bij en wordt goed onderhouden. Dankzij de inzet van vrijwillige molenaars en molengidsen kunnen de molens draaien en onderhouden worden, kunnen mensen de molen bezoeken, en worden er activiteiten rondom de molen georganiseerd. De leerlingen van basisscholen kunnen in het kader van erfgoededucatie een molen bezoeken. De historische molens spelen een belangrijke rol in het maatschappelijke domein van een dorp. Ze verbinden mensen met elkaar en met hun omgeving.

Advisering

Waar een molen niet kan draaien, bijvoorbeeld door een slechte biotoop met weinig windvang, kunnen eigenaren bij Erfgoedpartners terecht voor advies. Ook op andere terreinen adviseren we moleneigenaren.

Platforms

De 23 moleneigenaren ontmoeten elkaar twee keer per jaar op het platform dat Erfgoedpartners organiseert. Alle moleneigenaren worden uitgenodigd: regionale molenstichtingen, gemeenten en privé-eigenaren. Met name de regionale molenstichtingen zijn actief aanwezig op de platforms, gemeenten staan meer op afstand. Op de platforms wordt onder andere gesproken over beleid en financiering/subsidiereregelingen. Ook lopende projecten komen aan bod.

De technisch adviseurs van de molenstichtingen ontmoeten elkaar op het platform Onderhoud Molens. Bij dit platform worden onderhoud en restauratievraagstukken besproken. Erfgoedpartners organiseert dit platform twee keer per jaar.

Ken je eigen Groninger molen

In overleg met De Hollandsche Molen en samen met enkele moleneigenaren heeft Erfgoedpartners een pilotproject ontwikkeld: Ken je eigen Groninger molen. In deze pilot wordt onderzocht hoe moleneigenaren, molenaars en andere vrijwilligers met deskundigen kunnen samenwerken bij het uitvoeren van bouwhistorisch onderzoek. De kennis die op deze manier beschikbaar komt, vormt de basis voor de waardestelling van de molen. Op deze manier kunnen in de toekomst verantwoorde keuzes gemaakt worden voor onderhoud, restauratie en (her)bestemming. Dit sluit aan bij De Molentoeekomst, de beleidsvisie die De Hollandsche Molen in 2015 heeft uitgegeven. In het najaar van 2018 is de pilot afgesloten. Er wordt nu onderzocht of en hoe dit project een vervolg krijgt.

Groninger Molenweekend

Tijdens het Groninger Molenweekend in het tweede weekend van juni kan iedereen kennismaken met de Groninger molens. Molenaars en molengidsen zorgen ervoor dat molens zoveel mogelijk open zijn en draaien, en dat er activiteiten georganiseerd worden. Ook in 2019 zal Erfgoedpartners dit evenement en de publiciteit eromheen coördineren.

Voorafgaand aan het molenweekend organiseren wij een vrijwilligersavond voor bestuurders, molenaars en molengidsen. Voor deze bijeenkomst wordt een actuele spreker uitgenodigd en krijgen de deelnemers mogelijkheid tot netwerken.

Zelfwichter

Molenvrijwilligers en donateurs van het Molenhuis ontvangen de Zelfwichter. Dit tijdschrift voor molenaars en molenliefhebbers bevat informatie en achtergronden over de Groninger molenwereld. Het blad verschijnt drie keer per jaar, deels op papier en deels digitaal.

Molenwebsite

Er is een nieuwe website in voorbereiding waarop alle Groninger molens gepresenteerd zullen worden. Deze website wordt ook gebruikt om het Molenarchief verder te ontsluiten voor publiek. Dit archief ligt grotendeels in de Groninger Archieven, en deels in het pand van Erfgoedpartners. Een deel ervan is reeds gedigitaliseerd, maar het laatste deel wordt op de nieuwe website verder zichtbaar gemaakt.

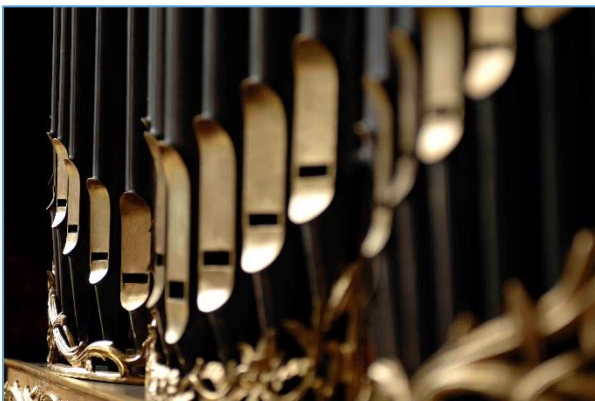
2Foto: Jelte Oosterhuis

Orgels

In 2017 is Erfgoedpartners begonnen als steuninstelling voor orgels. Dit gebeurt in nauw overleg met de Stichting Groningen Orgelland. Vrijwel alle orgels in de stad Groningen zijn in goede staat, in de provincie geldt dit voor ongeveer driekwart van de orgels. Er is veel kennis over restauraties en onderhoud. Ook zijn er veel actieve orgelcommissies die regelmatig concerten organiseren. Het publiek voor orgels blijft echter beperkt tot een groep liefhebbers. Belangrijk speerpunt voor Erfgoedpartners is dan ook om het orgel als breed inzetbaar instrument bij een nieuw publiek te introduceren.

Orgeljaar 2019

In 2019 willen we hier een grote stap in maken, want in dit jaar stralen de orgels van Groningen als nooit tevoren. Vijftig jaar geleden werd met een internationaal symposium de basis gelegd voor de restauratie van veel Groningse orgels, waaronder de beroemde Schnitgerorgels. Ook zal dit jaar de 300ste sterfdag van de beroemde orgelbouwer Arp Schnitger herdacht worden. Dit was voor Erfgoedpartners, Stichting Groningen Orgelland en Stichting Groningen Orgelstad aanleiding om de handen ineen te slaan voor een plan waarin de stad en de provincie Groningen worden geëtaleerd als de Europese orgelhoofdstad met een orgeltuinen die je ontdekt moet hebben. Erfgoedpartners is penvoerder voor dit project dat loopt van 18 juli tot 20 oktober 2019.

In deze drie maanden spatten de vonken ervan af, zowel lokaal en provinciaal, als nationaal en internationaal. Dit doen we met verschillende programma's, waarbij we beginnen met de internationale professionele orgelscene en de orgelliefhebbers. Daarna zoeken we verbreding naar nieuwe publieksgroepen en dit mondt uit in een 'grande finale' voor alle doelgroepen tijdens het Schnitgerfestival. Het verbindende thema is 'Het mooiste uit twee werelden', waarin mensen elkaar ontmoeten en met elkaar het mooiste concert vormgeven en uitvoeren.

Schnitger Meets

De eerste ontmoeting vindt al plaats op 18 juli als orgel-docenten uit Hamburg, Praag, Zürich, Seoel en Tokyo met hun meest getalenteerde studenten voor twee weken in Groningen neerstrijken om kennis te maken met de originele oude orgels. Dit gebeurt door een programma van twee weken met presentaties, masterclasses en concerten op de orgels in stad en provincie Groningen. Tijdens dezelfde periode vindt het Peter de Grote festival plaats, zodat beide evenementen elkaar versterken, zowel op inhoudelijk als logistiek terrein. Het prins Claus Conservatorium is een belangrijke actieve partner bij het programma.

Het mooiste uit twee werelden

Hierna verschuift de aandacht naar doelgroepen die nog niet eerder met het orgel in aanraking zijn geweest. Zes orgelcommissies leggen contact met verschillende groepen in hun omgeving (muziekklass, dansschool, plaatselijke middenstand, rockband, etc.) om samen met de organist het mooiste concert te programmeren.

Het laatste concert uit deze reeks 'Het mooiste uit twee werelden' vindt plaats in het Schnitgerfestival dat alle doelgroepen wil bedienen door de opzet van een breed programma met

internationale organisten en andere podiumkunstenaars. Hierbij wisselen traditionele en experimentele concerten elkaar af. Het wordt een feest voor oog en oor dat je niet mag missen.

Educatie

De orgelcultuur in Groningen verdient het om duurzaam onder de aandacht te worden gebracht. Het is belangrijk om met kinderen te beginnen. Niet alleen in het kader van erfgoededucatie, maar ook in het belang van talentontwikkeling. Kinderen komen pas op het idee om orgel te spelen als ze het horen. Daarom wordt een educatieproject ontwikkeld dat gebaseerd is op Orgelkids van Lydia

Vroegindewey. Kinderen kunnen zelf onder begeleiding van een organist een orgel bouwen. Dit reeds bestaande pakket wordt doorontwikkeld door informatie over Groninger orgels toe te voegen en door organisten op te leiden die gastlessen op de basisscholen kunnen verzorgen. Dit project wordt ingebed in de erfgoededucatietrajecten van Erfgoedpartners zodat het vanaf het schooljaar 2019-2020 beschikbaar is voor scholen in stad en provincie Groningen. Een van de deelnemende scholen wordt uitgenodigd om een concert te verzorgen in de reeks 'Het mooiste uit twee werelden'.

Digitalisering

In overleg met Duitse partners komt er een grensoverschrijdend orgelmagazine met een digitale component. Actuele informatie over concerten, orgeldemonstraties en andere activiteiten komt digitaal beschikbaar via een website. In samenwerking met Marketing Groningen en Vrijdag maken we een activiteitendatabase en een invoersysteem. Websites van Erfgoedpartners en andere partijen kunnen gevuld worden vanuit deze database. De tweewekelijkse digitale orgelnieuwsbrief Orgelkalender wordt naar alle belangstellenden gestuurd.

Met deze website en het vernieuwde internationale orgelmagazine kan een breder publiek bereikt worden dan met de huidige Orgelagenda die vooral gericht is op orgelliefhebbers en donateurs van Stichting Groningen Orgelland.

De orgelvoorzieningen worden verder digitaal toegankelijk gemaakt door een nieuwe webshop te laten bouwen. Deze webshop zal volledig meertalig zijn om internationale orgelliefhebbers te kunnen bedienen.

Platform

Voor het platform Orgel en Publiek worden alle orgelcommissies, de Stichting Groningen Orgelland en de Stichting Groningen Orgelstad uitgenodigd. Doel is om samen te werken – onderling, en met andere organisaties op het gebied van erfgoed en toerisme – aan initiatieven om het publieksbereik van de orgels te verbreden. Regelmatig worden potentiële samenwerkingspartners voor het platform uitgenodigd, zoals de Verhalen van Groningen en de SOGK.

Erfgoededucatie

Erfgoedpartners werkt op het gebied van erfgoededucatie volgens de uitgangspunten van Cultuur in de Spiegel waarbij het kind centraal staat. We gaan niet uit van een vooropgestelde canon of geschiedenisles, maar nemen de ontdekking van erfgoed in de omgeving van het kind als basis. Alle kinderen van groep 1 tot en met 8 worden uitgedaagd om de eigen omgeving te onderzoeken en ontdekken. Deze manier van werken is uniek in Nederland. Scholen in stad en provincie Groningen kunnen zich via de website van Erfgoedpartners intekenen op erfgoededucatieprojecten in de buurt van de school. Deze projecten zijn lesstof vervangend en ontwikkeld in overleg met de scholen. Via dit systeem wisten wij bijna 8.000 leerlingen te bereiken in het schooljaar 2017-2018.

Aanbod erfgoededucatie

In de afgelopen jaren zijn er erfgoededucatietrajecten ontwikkeld voor veertien verschillende gemeenten. Voor de gemeente Haren worden projecten samengesteld. Binnen deze trajecten leren kinderen hun omgeving, groep voor groep, beter kennen door middel van bezoeken, workshops, presentaties op locatie en verwerkingsopdrachten. Voor elke groep van de basisschool zijn projecten ontwikkeld samen met lokale erfgoedinstellingen. Eerder werden deze trajecten in hun geheel en per gemeente aangeboden.

Om scholen meer keuzevrijheid te geven, hebben wij ervoor gekozen om de projecten los aan te bieden in de vernieuwde webshop op onze website. Scholen kunnen hun eigen traject samenstellen op basis van hun wensen.

Erfgoedpartners ondersteunt en evalueert de projecten in samenwerking met K&C. Er wordt bijvoorbeeld onderzocht of er per regio voldoende aanbod is en hoe eventuele gaten opgevuld kunnen worden. Dat kan door nieuwe projecten te ontwikkelen of bestaande projecten aan te passen.

Een educatieproject dat nieuw ontwikkeld wordt, is Boerderij in Beeld. De succesvolle pilot van het educatieproject Boerderij in Beeld in 2017 krijgt een duurzaam vervolg. In het schooljaar 2018-2019 wordt de CMK-aanvraag ingediend en zullen twee erfgoeddocenten een blauwdruk ontwikkelen voor dit project. Het project zal op meer boerderijen ingezet kunnen worden, met verschillende lessuggesties. Daarnaast wordt samenwerking gezocht met het project 'Het is stil op de boerderij' in de gemeente Zuidhorn en het Lego Storytell-project in de bibliotheek in Slochteren. Het eerder genoemde orgeeducatieproject zal ook in 2019 toegevoegd worden aan het educatie-aanbod.

Het project Groeten van Klaasje dat in samenwerking met de Groninger Archieven voor verschillende gemeenten is ontwikkeld, blijkt erg tijdrovend te zijn. Samen met de erfgoeddocenten die bij het project betrokken zijn, wordt gekeken hoe het project anders ingericht kan worden.

Het project Jet en Jan van Openluchtmuseum Hoogeland zal in het schooljaar 2018-2019 worden doorontwikkeld. Van de cultuurcoördinatoren in de gemeenten Winsum en De Marne is het signaal gekomen dat dit project verouderd is. Ook het museum geeft aan dat er behoefte is aan doorontwikkeling. Een CMK-aanvraag hiervoor is in 2018 goedgekeurd.

Het traject in Eemsmond is het eerste traject dat ooit is opgeleverd. Om te zorgen dat de projecten bij de tijd zijn, wordt het komend jaar met de deelnemende instellingen geëvalueerd of er een

update nodig is en op welk gebied. Ook het traject in Stadskanaal wordt in 2019 geëvalueerd met de deelnemende instellingen. Het traject kan en wil meer leerlingen aantrekken.

Culturele ondernemers die educatieprojecten willen ontwikkelen op vraag van een of meerdere scholen kunnen hiervoor een financiële bijdrage aanvragen bij CMK Groningen. Erfgoedpartners ondersteunt erfgoedinstellingen bij het ontwikkelen van deze producten voor het primair onderwijs. Hierbij worden erfgoeddocenten ingezet.

Erfgoedpartners stimuleert erfgoedinstellingen samen te werken met andere sectoren, zoals toerisme en landschap. Binnen de erfgoededucatie werken erfgoedinstellingen uit verschillende sectoren samen met het onderwijs.

Culturele Mobiliteit

Het door K&C en het Groninger Museum geïnitieerde project Culturele Mobiliteit helpt scholen aan betaalbaar vervoer met de Kunstbus naar het Groninger Museum of met de Erfgoedbus naar een aantal erfgoedbestemmingen in de provincie. Daar nemen de leerlingen deel aan een kwalitatief goed educatieprogramma. Erfgoedpartners is op verzoek van K&C en het Groninger Museum betrokken bij de organisatie van Culturele Mobiliteit. Ook zitten wij samen met hen en de deelnemende erfgoedinstellingen in de stuurgroep Culturele Mobiliteit.

Platform

Voor het platform educatie worden alle instellingen met een educatieve functie uitgenodigd. Collega's van verschillende instellingen kunnen hier kennis en ervaring uitwisselen, en op de hoogte blijven van ontwikkelingen. In 2018 zijn we begonnen met het organiseren van werkbezoeken bij leden van het platform. Ook in 2019 wordt in ieder geval één werkbezoek georganiseerd.

Het platform educatie zal in 2019 opgaan in het nieuwe Platform Publiek. Dit geeft ruimte om naast educatie ook andere aspecten van publieksbeleid aan bod te laten komen. Het nieuwe Platform Publiek wordt twee keer per jaar georganiseerd.

Erfgoedbreed

Veel van de activiteiten van Erfgoedpartners zijn niet gericht op één bepaalde sector – musea, molens, orgels, of archeologie en publiek – maar worden erfgoedbreed uitgezet. Oktobermaand Kindermaand is een voorbeeld van een jaarlijks terugkerende activiteit waaraan niet alleen musea meedoen, maar een heel scala aan erfgoed- en culturele instanties. Ook in samenwerkingsprojecten doen vaak instellingen uit verschillende sectoren mee.

Om samenwerking te stimuleren worden de door Erfgoedpartners georganiseerde activiteiten zo opgezet dat ze voor veel verschillende instellingen interessant zijn. Medewerkers uit de verschillende erfgoedsectoren worden actief uitgenodigd om deel te nemen. Want samenwerking begint bij elkaar ontmoeten.

Groen erfgoed

Groen erfgoed is een relatief nieuw erfgoedterrein en heeft raakvlakken met de borgen, waar we al langer als steuninstelling actief zijn. In 2019 inventariseren we op welke manier en met welke activiteiten Erfgoedpartners op dit terrein actief moet zijn.

Groen Erfgoedcafé

Het Groene Erfgoedcafé is een vervolg op de tuincafés die zijn georganiseerd binnen het project Borgen en Tuinen (2016/2017). De Erfgoedcafés zijn gericht op de verschillende vormen van (groen) erfgoed in de provincie. Deze dagen worden erg gewaardeerd door de bezoekers. Samen met de Groningse afdelingen van de organisaties Erfgoedvereniging Heemschut, Het Tuinpad Op, de Nederlandse Tuinenstichting en de Boerderijstichting organiseren we in het voorjaar van 2019 weer een Erfgoedcafé.

Noordelijke Lustwarande

De Noordelijke Lustwarande is een netwerk van historische parken en landgoederen in Noord-Nederland en Noord-West-Duitsland. Het is opgezet om het groene erfgoed in deze regio's gezamenlijk te promoten en om onderling kennis uit te wisselen. In 2018 was Erfgoedpartners als penvoerder betrokken bij het opzetten van dit netwerk. Vanaf 2019 zal het programma van de Noordelijke Lustwarande worden vastgesteld door een programmaraad, bestaande uit vertegenwoordigers uit dit netwerk en relevante organisaties. Erfgoedpartners zal ook deelnemen aan deze programmaraad.

Borgen

In 2019 zal een herziene uitgave van *Adellijke trots* verschijnen, het boek over de Groninger borgen. Het boek kwam in 2003 uit in combinatie met de borgenbrochure. Deze brochure is als onderdeel van het project Borgen en Tuinen in 2018 heruitgegeven, in het Nederlands, Duits en Engels. Deze herziene uitgave van de borgenbrochure vormt de aanleiding tot het plan om ook *Adellijke trots*, dat inmiddels uitverkocht is, opnieuw uit te brengen. En de Groninger borgen nogmaals extra onder de aandacht te brengen.

Het platform borgen wordt twee keer per jaar georganiseerd. Hiervoor worden de eigenaren van de zestien borgen in de provincie Groningen uitgenodigd. Er bestaan grote verschillen tussen de borgen en de functies die ze tegenwoordig bezitten. Naast de vier museale borgen, zijn er borgen met een restaurant en/of woonfunctie. Door middel van het platform borgen worden borgeigenaren geïnformeerd, en worden ideeën voor samenwerking of publieksbereik besproken.

Noordergraf

Het project Noordergraf heeft als doel het behoud en beheer van kerkhoven en begraafplaatsen te stimuleren en verbeteren. Er wordt steeds minder begraven, waardoor het beheren van begraafplaatsen duurder wordt. Dit leidt tot vragen over het behoud en beheer van begraafplaatsen. Moet alles worden bewaard en onderhouden? Kun je begraafplaatsen herbestemmen? Hoe kun je begraafplaatsen toeristisch aantrekkelijk maken? Welke keuzes kunnen er het beste gemaakt worden om deze plaatsen te behouden, en mensen er meer bij te betrekken? In dit project werkt Erfgoedpartners samen met de Rijksuniversiteit Groningen en de steunpunten voor monumentenzorg van Drenthe, Friesland en Groningen.

Oktobermaand Kindermaand

Ook in 2019 zal Erfgoedpartners het concept Oktobermaand Kindermaand in de provincie Groningen organiseren. Tijdens Oktobermaand Kindermaand kunnen kinderen en hun (groot)ouders kennismaken met het brede culturele aanbod dat er in Groningen te vinden is. Erfgoedpartners voert de regie en stemt de strategie af met de provincie Drenthe.

We willen graag dat zoveel mogelijk verschillende instellingen meedoen, niet alleen erfgoedinstellingen. Om dat te realiseren worden instellingen actief benaderd. We willen verbinding zoeken met andere partijen en ons netwerk vergroten. Zo wordt er samengewerkt met K&C, Biblionet en Vrijdag. Oktobermaand Kindermaand zal in 2019 vroegtijdig voorbereid gaan worden. Ook gaan we met Biblionet in gesprek om een provinciebrede samenwerking met de bibliotheken te kunnen realiseren. Aan Oktobermaand Kindermaand kunnen heel diverse culturele instellingen deelnemen, wat ook ruimte geeft voor erfgoedbrede samenwerking. We willen de kwaliteit van het aanbod van Oktobermaand Kindermaand verbeteren door samenwerking tussen instellingen te stimuleren.

Oktobermaand Kindermaand wordt traditiegetrouw afgetrapt met de burgemeestersactie halverwege september. In elke gemeente bezoekt een burgemeester een basisschool waarbij een volksverhaal wordt voorgelezen, de leerlingen vragen kunnen stellen en de promotiematerialen van Oktobermaand worden uitgedeeld.

Advisering

Regelmatig benaderen erfgoedinstellingen Erfgoedpartners telefonisch of per e-mail met vragen. Veel vragen kunnen direct beantwoord worden. Waar nodig worden instellingen doorverwezen naar informatie die al digitaal beschikbaar is, of naar andere instellingen waar kennis en ervaring over het betreffende onderwerp aanwezig is.

Erfgoed inzicht

Het digitale tijdschrift Erfgoed inzicht is interessant voor (vrijwillige) medewerkers in de erfgoedsector en voor iedereen die in het Groninger erfgoed geïnteresseerd is. Het blad geeft een kijkje achter de schermen bij musea, borgen, archeologische organisaties en orgels. Het tijdschrift is gratis beschikbaar op onze website en wordt verspreid onder de Erfgoedloper-abonnees en particulieren die zich op het tijdschrift hebben geabonneerd. Omdat wij de artikelen in Erfgoed inzicht en onze andere publicaties graag verder in willen kunnen zetten, zoeken we samenwerking met andere organisaties en publicaties.

Activiteitendatabase

We breiden de samenwerking met Marketing Groningen en De Verhalen van Groningen verder uit. Daaruit vloeit voort het op een andere manier aanbieden van informatie en het op elkaar toespitsen van diverse sites als de Cultuurkalender en de Orgelkalender. Een gemeenschappelijke database vergemakkelijkt het invoeren en plaatsen van informatie op websites van de verschillende organisaties.

Erfgoedloper

Door middel van onze nieuwsbrief Erfgoedloper worden erfgoedinstellingen en andere belangstellenden op de hoogte gehouden van de werkzaamheden en projecten van Erfgoedpartners. Ook is dit een goed medium om landelijke bijeenkomsten en ontwikkelingen onder de aandacht te brengen. Via onze nieuwsbrief informeren wij ook over subsidieregelingen van de provincie en andere subsidieregelingen die voor onze achterban interessant zijn. We hebben veel ervaring met het doen van subsidieaanvragen en zetten die in om instellingen te ondersteunen bij het opstellen van een projectplan en subsidieaanvraag.

Archeologie en publiek

Via het platform Archeologie en publiek werkt Erfgoedpartners aan het ondersteunen van instellingen bij het bereiken van een groter publiek voor archeologie. Dit platform wordt goed bezocht door diverse partijen, van RUG tot collectie beherende instellingen. We organiseren het platform minimaal twee keer per jaar.

Lezingenserie

Tijdens het platform wisselen de deelnemers kennis en ervaring uit, en brengen elkaar op de hoogte van de activiteiten van hun organisaties. Ook komen ideeën aan bod voor samenwerkingen om meer of ander publiek bij archeologie te betrekken of er wordt een spreker uitgenodigd over een specifiek onderwerp. Een van de ideeën uit het platform Archeologie en publiek resulteerde in 2017 in een lezingenserie. De lezingen werden goed bezocht door een enthousiast en geïnteresseerd publiek. Ook de instellingen waren positief over deze serie. Daarom hebben we besloten ook in het najaar van 2018 en 2019 een serie van drie lezingen te organiseren.

Website

Vanuit het platform wordt samengewerkt aan een nieuwe archeologiewebsite die zal worden gekoppeld aan het Digitaal Museum. Met de nieuwe website willen we een breed publiek bereiken. Bezoekers kunnen op de website aantrekkelijke informatie vinden over het ontstaan van het landschap en over de wijze waarop mensen er hebben geleefd. Ook kunnen ze hier zien op welke locaties en bij welke instellingen meer informatie over archeologie en landschap te vinden is. Op de website zal alleen informatie aangeboden worden die actueel is en voor een niet in de archeologie geschoold publiek toegankelijk is. Er wordt een redactie gevormd die de website zal vullen. Archeologische collecties zullen worden getoond door een verbinding met het Digitaal Museum. Voor meer gespecialiseerde informatie bestaan diverse wetenschappelijke sites, waar ook naar verwezen kan worden. Nu het Digitaal Museum is afgerond, kan in 2019 de archeologiewebsite gerealiseerd worden.

Aanvullende taken:

Gemeenschappelijke agenda

In opdracht van de Provincie Groningen vervult Erfgoedpartners een voortrekkersrol wat betreft de Gemeenschappelijke Agenda van de steuninstellingen en De Verhalen van Groningen. Ook de Cultuurpijlers zullen zich bij de Gemeenschappelijke Agenda aansluiten.

In 2017 en 2018 is een hecht netwerk van de steuninstellingen en De Verhalen van Groningen ontstaan door afstemming binnen maandelijkse bijeenkomsten. Dit heeft geleid tot een steeds sterker collegiaal overleg waarbinnen gezamenlijk activiteiten worden ondernomen. Een voorbeeld hiervan is de manier waarop we samen contact hebben gezocht met de gemeenten om met hen na te denken over de gewenste culturele infrastructuur en de dienstverlening die we als samenwerkende organisaties binnen de Gemeenschappelijke Agenda kunnen bieden. Op dit terrein houden we ook contact met de provincie en de Vereniging van Groninger Gemeenten.

Daarnaast gaan we als samenwerkende partners de uitdaging aan om een toekomstperspectief voor Groningen te schetsen en hierbij de rol voor cultuur en erfgoed in te vullen. Op voorstel van de wethouder van de gemeente Groningen en de gedeputeerde zal deze wisseling van gedachten over het toekomstige Groningen vaker plaats kunnen vinden, mogelijk ook met wethouders van andere gemeenten.

Door de goede verstandhouding ontstaat ook nieuwe afstemming. Zo werken Vrijdag, Marketing Groningen, De Verhalen van Groningen en Erfgoedpartners aan een nieuwe structuur om digitale informatie beschikbaar te stellen over organisaties en activiteiten. Het lijkt ook mogelijk om de Stadjerspas binnen dit concept een plaats te bieden.

We willen jonge mensen een podium gunnen door een paar keer per jaar 'Talent aan Tafel' te organiseren. Studenten en jonge onderzoekers in onze organisaties kunnen hier over hun onderzoek vertellen voor de achterbannen van al onze organisaties.

Ook op het terrein van landelijke vertegenwoordiging ontstaan samenwerkingen. Zo hebben K&C en Erfgoedpartners met elkaar afgesproken om samen één medewerker af te vaardigen naar het landelijk overleg erfgoededucatie.

We the North

Binnen We the North kunnen wij aanknopingspunten vinden om op een vernieuwende manier over de provinciegrenzen heen plannen te ontwikkelen. Omdat wij met verschillende projecten als noordelijke provincies samenwerken houdt Erfgoedpartners goed voeling met de ontwikkelingen van We the North.

Interne organisatie

Erfgoedpartners is een groeiende organisatie met een klein vast personeelsbestand. We vinden het belangrijk dat wij werkzaamheden uitvoeren die een toegevoegde waarde hebben, die niet uitgevoerd kunnen worden door andere organisaties. Hoewel dit per project kan veranderen, heeft Erfgoedpartners vaak de rol van penvoerder en/of initiator van samenwerkingsprojecten; adviseur voor subsidies, onderhoud van collecties en molens; aanspreekpunt voor landelijke organisaties, overheden en fondsen.

Binnen het beschikbare budget is het een lastige opgave om vooral de deskundigheid op uitvoeringstaken, bijvoorbeeld collectiebeheer, en op strategie te verankeren. Beide specialismes zijn vaak niet in één persoon verenigd. Erfgoedinstellingen doen vaker een beroep op uitvoerende expertise, waar overheden en fondsen vooral een beroep doen op strategische kennis. Binnen het nu beschikbare budget is het niet mogelijk om op beide terreinen voldoende kennis in huis te hebben.

Een goede ontwikkeling van het personeelsbestand is noodzakelijk. Omdat Erfgoedpartners een begrotingsprincipe heeft waarbinnen de vaste lasten gedragen moeten kunnen worden door de 'vaste subsidie', heeft een aantal mensen een vaste aanstelling. Voor projecten worden tijdelijke medewerkers aangetrokken. Ook worden binnen de organisatie mensen met afstand tot de arbeidsmarkt of met een arbeidshandicap geplaatst. Hiernaast is er ruimte voor stagiaires en trainees. De verdeling is 3fte vast, 3fte tijdelijk en 3fte overig (vrijwilliger, stagiair).

De werkdruk binnen de organisatie is groot. Dit heeft geleid tot een interne reorganisatie in 2017 en 2018. We werken met zelfsturende teams die veel verantwoordelijkheid dragen. De sfeer is goed en daardoor wordt er hard gewerkt en veel gerealiseerd. In 2019 willen we de werkdruk verminderen door nog een keer goed te kijken naar alle activiteiten die we uitvoeren. Daarnaast willen we overleggen met de provincie wat er mogelijk is om de spagaat tussen uitvoeringstaken en strategie waarin we ons bevinden, weer terug te brengen naar een normale situatie.

Risicoparaagraaf Erfgoedpartners

A Risico's

1. Projectsubsidies: de opgevoerde subsidies worden niet gerealiseerd of het project wordt later afgerond
2. Lasten personeel vallen hoger uit
3. Overige lasten vallen hoger uit
4. Projectkosten vallen hoger uit

B Beheersingsmaatregelen

1. De projecten hebben binnen de begroting geen invloed op het resultaat. De baten van het project zijn in de begroting even hoog als de kosten. Bij meerjarige projecten, worden de kosten/baten van het project zichtbaar in de Jaarrekening van het jaar waarin het project wordt afgerond. Lopende projecten worden via de balans zichtbaar bij vooruit ontvangen subsidie/onderhanden werk en hebben daarmee geen effect op de Jaarrekening. Wanneer een project later wordt afgerond, worden de kosten en baten van het project ook later zichtbaar. Er zal alleen een verschil ontstaan in begroting versus realisatie, omdat zowel de baten bij de projectsubsidies naar beneden gaan als de kosten bij de projectkosten. Per saldo ontstaat er geen verschil.

Wat betreft de beheersing van de kosten wordt in iedere bestuursvergadering het projectoverzicht besproken met daarbij een overzicht van de toegezegde subsidies in relatie tot de aangegane verplichtingen. Deze verplichtingen mogen nooit hoger zijn dan de toegezegde subsidies.

2. Er is in de begroting rekening gehouden met medewerkers in vaste dienst en tijdelijke medewerkers. Wanneer loonkosten meer stijgen dan verwacht, zal halverwege het jaar de begroting worden bijgesteld. Dan kunnen ook maatregelen worden genomen wat betreft de inzet van tijdelijke medewerkers.

3. Bij de halfjaarcijfers zal duidelijk worden of de overige kosten hoger of lager uitvallen. Voor het tweede deel van het jaar kunnen er maatregelen worden genomen.

4. Zie de toelichting onder 1. Het is niet geoorloofd om zonder toestemming van het bestuur meer uit te geven dan er aan subsidie is toegezegd. De projectkosten kunnen alleen hoger uitpakken, als de projectsubsidies stijgen.

Erfgoedpartners begroting 2019

Baten	2017	2018	2019	2020	2021
	gerealiseerd				
Subsidie prov Groningen	425.000	425.000	425.000	425.000	425.000
Overige subsidies	290				
Projectsubsidies	69.908	158.000	578.000	150.000	150.000
Overige baten	58.104	68.850	22.000	20.000	20.000
 Som der baten	 553.302	 651.850	 1.025.000	 595.000	 595.000
 Lasten					
Personeel	356.527	363.850	322.600	313.500	313.500
Huisvesting	37.938	39.000	39.000	40.000	40.000
Organisatie	40.487	40.500	38.400	41.000	41.000
Overige lasten	101.264	50.500	47.000	50.500	50.500
Projectkosten	62.145	158.000	578.000	150.000	150.000
Resultaat	-45.059				
 Som der lasten	 553.302	 651.850	 1.025.000	 595.000	 595.000

Toelichting

Baten

Provincie Groningen: beoogde subsidie , vastgelegd in de Uitvoeringsnota Cultuur 2017 – 2020

Projectsubsidies

-	Digitaal Museum	125.000	
-	Onderhoud Molens	133.000	
-	Schnitger	300.000	
-	Scholing digitalisering	20.000	
	Totaal projectsubsidies		578.000

Overige baten

-	bijdrage cursussen	2.000	
-	bijdrage museummagazine	10.000	
-	aangesloten organisaties	4.000	
-	molenvrienden	4.000	
-	verkoop materiaal	500	
-	verkoop cd's	1.500	
	Totaal overige baten		22.000

Lasten

Personeel

-	in vaste dienst	220.942	
-	in tijdelijke dienst	101.658	
	Totaal Personeel		322.600

Huisvesting

Betreft kosten voor huur, schoonmaak, onderhoud en afschrijving

Organisatie

Betreft kosten voor kantoor, porto, automatisering, accountant en bestuur

Overige lasten

-	Inkoop materialen	2.500	
-	Promotie orgels	7.500	
-	Erfgoeddagen en promotie	3.000	
-	Zelfzwichter	8.000	
-	Publieksbereik	10.000	
-	Overige lasten	1.000	
-	Deskundigheidsbevordering	5.000	
-	Museummagazine	10.000	
	Totaal overige lasten		47.000

Projectkosten

Zie Baten/Projectsubsidies